

6

Vergeeten racismisme

Discriminatie van Aziaten telt niet mee in de statistieken. Waarom niet?

De angst voor een lege campus Hoe moet het verder met het onderwijs? Opleidingen zijn bang voor thuisblijvers en worstelen met de verdeling van online en fysieke colleges. 'Laten we alleen livestreams behouden'

4

14

Drumbeest Op zijn 80^e verjaardag gaat Han Bennink nog steeds tekeer

‘Graffiti kan ook therapeutisch zijn’

DOOR SUSAN WICHERS
FOTO TACO VAN DER EB

Wat staat er op de muur?

‘Aan de baby op deze muur zit sentimentele waarde. Ik heb het gemaakt toen ik me heel slecht voelde, daarna voelde ik me beter. Soms werkt graffiti therapeutisch.’

‘Op mijn veertiende begon ik ermee, puur uit verveling. Eerst in een schrift, daarna op tafels, en dat breidde zich uit naar muren. In het dorp waar ik vandaan kwam, was er verder niemand die graffiti deed. Toen ik het ook in een stad dichtbij ging doen, kwam ik wat meer in aanraking met de cultuur en ongeschreven regels.’

Hoe werkt dat?

‘Het is vrij vijandig en competitief. Som-

mige regels zijn logisch: je gaat niet over iemand anders’ werk, want iemand heeft er een strafblad voor geriskeerd. Maar soms gaat het wel heel ver, als je per ongeluk een ongeschreven regel overtreedt en ze meteen willen weten waar je woont enzo.’

En je verdient er dus geld mee?

‘Ik word ingehuurd voor opdrachten, vaak bij jongerenorganisaties waar ik ook vrijwilligerswerk doe of via mijn instagram @girav... Nu ben ik bijvoorbeeld bezig met een project voor het muziekfestival in de Stevenshof. Samen met jongeren maak ik een decor voor muziektredens. Daarnaast geef ik bij het STRAAT Museum in Amster-

dam tours over street art en graffiti. De graffitiscene is klein, en ze wisten dat ik me verdiepte in de geschiedenis en maatschappelijke context van graffiti. ‘Die scene verschilt per stad. In Amsterdam zijn ze bezig met street art en toerisme, in Utrecht zie je meer traditionele graffiti, dus veel tags. Hier in Leiden is het vooral dood, want de gemeente heeft een zero-tolerancebeleid. ‘Al jaren probeer ik een legale muur voor elkaar te krijgen, maar het lukt niet. Dat terwijl het Lucas van Leyden-fonds, dat bepaalt welke kunst er in de openbare ruimte van Leiden komt, een grote pot met geld heeft en daarmee een Koreaanse kunstenaar laat overkomen. Heel elitair, vind ik. Als ze nou ook eens wat voor de lokale artiesten overhouden... Maar wij krijgen niks.’

Het stigma op graffiti zal vast niet meehelpen.

‘Mensen denken inderdaad aan criminelen die onder een spoorbrug of langs snelwegen stiekem wat neerzetten. Ik denk dat ongeveer vijf procent van de graffiti-artiesten het alleen doet voor de adrenalinekick. De rest wil gewoon wat moois maken.

‘Dat heb ik uitgelegd aan de gemeente, maar het heeft weinig zin. Puur economisch zou het ook een goede deal zijn om een legale muur te maken: het scheelt tonnen aan graffiti wegpoetsen. Veel artiesten beginnen een carrière in de kunst, en die vertrekken nu allemaal naar Amsterdam. Dat is toch zonde?’

Zie jij ook een carrière in de kunst voor je?

‘In zekere zin heb ik die al, maar er is een verschil tussen mensen die je opdrachten geven en mensen die echt jouw werk kopen. Dat zou wel tof zijn, al vind ik tours geven ook heel leuk. Dat zegt wat, want in het verleden ging dat niet zo goed, werken voor een baas. Ik zit goed op mijn plek.’

COLUMN | OMAR GHALY

Ramadan in de BlaBlaBus en de Burger King

Zoals een groot deel van het Nederlandse volk trok ik in het paasweekend naar Frankrijk. Met een groep vrienden ging ik naar Lille in het noorden van *la douce France*. Aldaar vergaapten we ons aan de verplichte

nummertjes: het museum voor de schone kunsten, het geboortehuis van Charles de Gaulle, iedere kerk die je toevallig tegenkomt.

Tot zover *nothing out of the ordinary*.

Complicerende factor tijdens dit weekend vol vertier en vermaak was dat het midden

in de ramadan viel. Met een paar onorthodoxe etenstijden en diëtair keuzes – weinigen zullen naar Frankrijk gaan voor de kebabzaken – was dit best te combineren met een relaxed vakantiegevoel.

Echt problematisch werd het pas tijdens de terugreis. We keerden huiswaarts in een

bus van het bedrijf BlaBlaCar en die vertrok rond half acht ’s avonds. Dat betekende voor mij dat ik ergens op de Belgische snelwegen het vasten mocht verbreken. Ik haalde wat fruit, een croissantje en een soort Franse appelflap bij de lokale super en hoopte dat ik het zou uithouden tot ik weer op vaderlandse bodem stond. Dit was gerekend buiten het strikte regime dat in de bus gold. Op mijn ticket stond namelijk dat het ten strengste verboden was om in het voertuig te eten. In mij woedde een tweestrijd. Aan de ene kant had ik een flink rammelende maag, aan de andere kant ben ik een gezagstrouwe burger die zich gedwee voegt naar de regels.

Met nog tien minuten te gaan tot het breken van het vasten kwam de voorzienigheid met een oplossing voor mijn probleem. Onze bus reed een tankstation binnen waar ik vanuit mijn ooghoek al een Burger King had gespot. Onze chauffeur riep door de intercom dat we een pauze hadden van *trente minutes*. Ik

kon wel een dansje doen van vreugde.

Om geen minuut van de *trente* die mij vergund waren te verspillen sprintte ik naar binnen en plaatste ik mijn bestelling. Na een paar minuten zag ik ook onze chauffeur daar staan. Hij vroeg aan een medewerker of ze een bakje eten van hem konden verwarmen. Ik zag de bui al hangen en vroeg hem in het Arabisch hoe laat we het vasten mochten verbreken. Hij antwoordde dat dat over twee minuten mocht.

Daar het er niet naar uitzag dat de Burger King mijn bestelling binnen die twee minuten klaar zou hebben, nodigde hij mij uit om met hem mee te eten. En zo kwam het dat hij, een Frans-Marokkaanse buschauffeur, en ik, een Nederlands-Egyptische student, samen dadels en fruitsap deelden in een Burger King voor de ring van Antwerpen.

We keuvelden wat over wat we in het dagelijks leven deden. We hadden moeite met elkaars dialecten maar konden tot op zekere hoogte begrijpen wat de ander wilde zeggen. Hij vertelde me dat hij al een tijd lang deze route reed, steeds maar weer van Parijs naar Amsterdam en weer terug.

Nadat we uitgegeten waren stapten we voldaan de bus in. Twee mensen wiens paden voor twintig minuten kruisten en die daarna even makkelijk weer uit elkaar gingen.

‘In mij woedde de tweestrijd: aan de ene kant een rammelende maag, aan de andere kant de gezagstrouwe burger’